

Obsah

Předmluva	xiii
Úvod	xvii
<i>Zkratky použité v textu</i>	xxiii
<i>Seznam tabulek, obrázků a grafů</i>	xxxiii
1. HISTORICKÉ A KATEGORIÁLNÍ FUNDAMENTY KOMPARATIVNÍ EKONOMIKY	1
1.1 Evoluce komparativní ekonomiky jako vědní a studijní disciplíny	1
1.1.1 Diferenciace ekonomických systémů a vznik komparativní ekonomiky	1
1.1.2 Srovnávání socialismu (komunismu) a kapitalismu a rozvoj tradiční (staré) komparativní ekonomiky	4
1.1.3 Nová globální situace ve světě a rozvoj tzv. nové komparativní ekonomiky	8
1.2 Ekonomický systém a ekonomický model	10
1.2.1 Základní rozlišení ekonomického systému a ekonomického modelu	11
1.2.2 Pojetí ekonomického systému – statický pohled	13
1.2.3 Vývoj ekonomických systémů – dynamický pohled	14
1.3 Komparativní ekonomika a její teoretický a praktický význam	16
1.3.1 Definování komparativní ekonomiky	16
1.3.2 Relace komparativní ekonomiky a dalších komparativních disciplín	17
1.3.3 Komparativní ekonomika – základ pro normativní ekonomickou teorii a empirické informace o reálných ekonomických systémech	19
2. TEORETICKÉ ZÁKLADY KOMPARATIVNÍ EKONOMIKY – ČISTÉ EKONOMICKÉ MODELY A OBECNÉ EKONOMICKÉ SYSTÉMY	22
2.1 Typologie a spektrum ekonomických systémů	22
2.1.1 Klasifikační kritéria pro typologii čistých ekonomických modelů a obecných ekonomických systémů	23
<i>Alokační mechanismy</i>	25
<i>Vlastnická práva a formy vlastnictví</i>	27
<i>Organizace</i>	31
<i>Pobídky</i>	32
<i>Svoboda volby</i>	33

2.1.2	Spektrum ekonomických systémů	34
	<i>Spektrum ekonomických systémů a čisté ekonomické modely</i>	34
	<i>Typy obecných ekonomických systémů</i>	35
2.1.3	Dynamismus – proměna ekonomických systémů	40
2.2	Čisté ekonomické modely	41
2.2.1	Čistý tradiční/zvykový ekonomický model	41
	<i>Organizace</i>	42
	<i>Alokační mechanismus</i>	42
	<i>Vlastnictví</i>	42
	<i>Pobídky</i>	42
	<i>Veřejná volba</i>	43
2.2.2	Čistý tržní/kapitalistický ekonomický model	43
	<i>Organizace</i>	43
	<i>Alokační mechanismus</i>	44
	<i>Vlastnictví</i>	45
	<i>Pobídky</i>	45
	<i>Veřejná volba</i>	45
2.2.3	Čistý příkazový/socialistický ekonomický model	46
	<i>Organizace</i>	46
	<i>Alokační mechanismus</i>	46
	<i>Vlastnictví</i>	47
	<i>Pobídky</i>	48
	<i>Veřejná volba</i>	48
2.2.4	Shrnutí čistých ekonomických modelů a jejich komparace dle nastavených kritérií	48
2.2.5	Výhody a nevýhody čistých ekonomických modelů a jejich komparace	50
	<i>Tradiční/zvykový ekonomický model</i>	50
	<i>Čistý tržní/kapitalistický ekonomický model</i>	50
	<i>Čistý příkazový/socialistický ekonomický model</i>	51
	<i>Shrnutí výhod a nevýhod čistých ekonomických modelů a jejich komparace</i>	52
2.3	Smíšený ekonomický model	53
2.3.1	Charakteristika smíšeného ekonomického modelu	53
	<i>Organizace</i>	54
	<i>Alokační mechanismus</i>	56
	<i>Vlastnictví</i>	56
	<i>Pobídky</i>	57
	<i>Veřejná volba</i>	57
2.3.2	Výhody a nevýhody smíšeného ekonomického modelu	57
3	TEORETICKÝ RÁMEC KOMPARATIVNÍ ANALÝZY – IDEÁLNÍ MODELY A REÁLNÉ EKONOMICKÉ SYSTÉMY	59
3.1	Spektrum ekonomických systémů s příklady ideálních ekonomických modelů a modelové přístupy k teoretickému rámci komparativní analýzy	59
3.1.1	Ideální ekonomické modely ve spektru ekonomických systémů	59
3.1.2	Modelové přístupy k definování teoretického rámce pro komparativní analýzu a jeho aplikaci na konkrétní země	60

3.2	Ideální modely ekonomických systémů vyspělých zemí	61
3.2.1	Teorie variant kapitalismu a další teoretické přístupy	61
	<i>Diverzita ideálních modelů ekonomických systémů</i>	62
	<i>Diverzita zemí reprezentujících ideální modely</i>	65
	<i>Vlastní přístup k modelům ekonomických systémů</i>	66
3.2.2	Charakteristika ideálních modelů dle vlastního přístupu	67
	<i>Anglosaský kapitalismus</i>	67
	<i>Evropský kontinentální kapitalismus</i>	68
	<i>Severoevropský kapitalismus</i>	69
	<i>Jihoevropský kapitalismus</i>	70
	<i>Asijský kapitalismus</i>	71
	<i>Komparace ideálních modelů vyspělých zemí</i>	72
3.3	Ideální modely ekonomických systémů tranzitivních zemí	75
3.3.1	Odrůdy kapitalismu, jejich kritika a jiné přístupy	75
	<i>Typologie modelů ekonomických systémů postsocialistických zemí</i>	75
	<i>Diverzita zemí reprezentujících ideální modely</i>	78
	<i>Vlastní přístup k modelům ekonomických systémů</i>	78
3.3.2	Charakteristika ideálních modelů dle vlastního přístupu	80
	<i>Baltský postsocialistický kapitalismus</i>	80
	<i>Středoevropský postsocialistický kapitalismus</i>	81
	<i>Východoevropský postsocialistický kapitalismus</i>	82
	<i>Asijský postsocialistický kapitalismus</i>	84
	<i>Komparace ideálních modelů postsocialistických zemí</i>	85
3.4	Ideální modely ekonomických systémů rozvojových (případně dalších) zemí	87
3.4.1	Typologie ideálních modelů dle Frederica L. Pryora	89
	<i>Obchodně orientovaný ekonomický model</i>	89
	<i>Pracovně orientovaný ekonomický model</i>	89
	<i>„Centrálně řízený“ ekonomický model</i>	90
	<i>Tradiční ekonomický model</i>	90
	<i>Komparace ideálních modelů rozvojových zemí</i>	90
3.4.2	Typologie asijských ideálních modelů dle Stevena Rosefelde	92
	<i>Konfuciánský kapitalismus – konfuciánská ekonomika</i>	92
	<i>Théravádový buddhistický kapitalismus – buddhistická ekonomika</i>	94
	<i>Komunalistický kapitalismus – komunalismus</i>	95
	<i>Asijský komunismus/socialismus</i>	96
	<i>Komparace ideálních modelů asijských zemí</i>	97
3.4.3	Model tržního socialismu a státního kapitalismu (dle vlastního zpracování)	100
	<i>Tržní socialismus – socialistická tržní ekonomika</i>	100
	<i>Státní kapitalismus – kapitalistická státní ekonomika</i>	105
	<i>Společné základní atributy tržního socialismu a státního kapitalismu</i>	108
	<i>Rozdílné rysy tržního socialismu a státního kapitalismu</i>	109
3.4.4	Ostatní modely (dle vlastního zpracování)	110
	<i>Nová tradiční islámská ekonomika</i>	111
	<i>Hinduistický nacionalismus a nová tradiční alternativa</i>	116

4	KOMPARATIVNÍ METODOLOGIE – REÁLNÉ EKONOMICKÉ SYSTÉMY A JEJICH SROVNÁVÁNÍ	123
4.1	Reálné ekonomické systémy a metodologie jejich vyhodnocování	123
4.1.1	Ekonomický systém jako základní kategorie komparativní ekonomiky	123
4.1.2	Vyhodnocování ekonomického systému – podstata komparativní metodologie	126
4.2	Specifikace objektu a stanovení cíle komparace	128
4.2.1	Objekt (předmět) zkoumání	129
	<i>Dva různé přístupy k definování objektu (předmětu) zkoumání</i>	129
	<i>Kritika opomíjení prostředí a politiky</i>	130
4.2.2	Cíl komparace	132
	<i>Definování společného teoretického rámce</i>	132
	<i>Empirické zkoumání ekonomických systémů</i>	133
4.3	Nastavení klasifikačních kritérií institucionální diferenciace a indikátory kvantifikace jejich vlastností	134
4.3.1	Politický systém a jeho vliv na systém ekonomický	135
	<i>Zákonodárna, výkonná a soudní moc</i>	135
	<i>Mocenské orgány jako subjekty hospodářské politiky</i>	136
	<i>Členění politických systémů</i>	137
	<i>Indikátory demokracie, lidských práv a svobod</i>	138
4.3.2	Role státu v ekonomice a koordinace vztahů stát – trh	139
	<i>Funkce státu</i>	139
	<i>Mezinárodní organizace a indikátory kvantifikace role státu v ekonomice</i>	145
	<i>Alternativní či jiné indikátory kvantifikace role státu v ekonomice</i>	148
	<i>Koordinace vztahů stát – trh</i>	154
	<i>Mezinárodní organizace a indikátory kvantifikace oblastí koordinace vztahů stát – trh</i>	160
	<i>Hodnocení úspěšnosti/efektivnosti jednotlivých oblastí koordinace vztahů stát – trh dle Světového ekonomického fóra</i>	169
4.3.3	Firemní sektor a governance	172
	<i>Velikost, struktura a kvalita firemního sektoru</i>	172
	<i>Korporátní governance</i>	177
	<i>Mezinárodní organizace a indikátory kvantifikace role firemního sektoru v ekonomice</i>	178
4.4	Nastavení hodnotících kritérií a indikátory měření výsledků/výstupů ekonomického systému	181
4.4.1	Ekonomická výkonnost	181
	<i>Hrubý domácí produkt</i>	181
	<i>Hrubý domácí produkt na obyvatele</i>	182
	<i>Ekonomický růst</i>	182
	<i>Statistické zdroje</i>	182
4.4.2	Efektivita	184
	<i>Statická efektivita</i>	185
	<i>Dynamická efektivita</i>	185

	<i>Jednofaktorová a vícefaktorová analýza produktivity</i>	186
	<i>Statistické zdroje</i>	188
4.4.3	Rozdělení příjmů	189
	<i>Lorencova křivka</i>	189
	<i>Giniho koeficient, Giniho index a Robin Hood index</i>	190
4.4.4	Stabilita	192
	<i>Stabilita ekonomického růstu</i>	192
	<i>Stabilita všeobecné cenové hladiny zboží a služeb</i>	193
	<i>Stabilita zaměstnanosti pracovní síly</i>	196
	<i>Index bídy</i>	197
	<i>Statistické zdroje</i>	198
4.4.5	Konkurenceschopnost	200
	<i>Koncepty konkurenceschopnosti</i>	200
	<i>Konkurenceschopnost dle WEF a IMD</i>	201
4.4.6	Kvalita života	203
	<i>Index lidského rozvoje</i>	204
	<i>Index lidské chudoby/index multidimenzionální chudoby</i>	207
	<i>Index prosperity</i>	210
	<i>Index křehkých států</i>	212
4.5	Určení konkrétních technik/metod srovnávání ekonomických systémů	217
4.5.1	Empirické metody	217
	<i>Pozorování, deskripce, explanace</i>	217
	<i>Měření</i>	218
	<i>Experiment, modelování</i>	218
4.5.2	Obecně teoretické metody	218
	<i>Analýza, syntéza</i>	218
	<i>Indukce, dedukce, abdukce</i>	219
	<i>Generalizace, abstrakce, analogie</i>	220
	<i>Komparace</i>	220
4.5.3	Specifické metody komparativní ekonomiky	221
	<i>Komparace diachronní, synchronní a analogických historických situací</i>	221
	<i>Matematické a statistické metody</i>	222
	<i>Dotazování</i>	223
	<i>Případové studie</i>	223
5	PŘÍPADOVÁ STUDIE: KOMPARACE VÝVOJE AGRÁRNÍCH POLITIK SENEGALU A KENI V KONTEXTU JEJICH INSTITUCÍ, POLITICKÉHO PROSTŘEDÍ, ROZVOJE ZEMĚDĚLSTVÍ A OBCHODU SE ZEMĚDĚLSKÝMI PRODUKTY	224
5.1	Obsahový rámec případové studie a využití komparativní metodologie	224
5.1.1	Obsahový rámec případové studie	224
5.1.2	Využití komparativní metodologie	226

5.2 Celoafrický/mezinárodní a regionální politicko-právní a ekonomický kontext a národní implementační báze současných zemědělských a potravinových politik afrických států	228
5.2.1 Celoafrický politický rámec – kontinentální programy/iniciativy	228
5.2.2 Regionální rámec – regionální integrační seskupení	231
5.2.3 Národní implementační báze politik	234
5.2.4 Program monitorování a analýzy zemědělských a potravinových politik	235
5.3 Obecná politicko-ekonomická charakteristika srovnávaných zemí – Senegal a Keni	236
5.3.1 Historické a politicko-právní uspořádání zemí	236
<i>Senegal</i>	236
<i>Keňa</i>	237
5.3.2 Ekonomický systém a obecná charakteristika zemí	240
<i>Senegal</i>	240
<i>Keňa</i>	242
5.3.3 Komparace vybraných ekonomických indikátorů Senegal a Keni	244
5.4 Analogické historické situace komparace zemědělské politiky Senegal a Keni	245
5.4.1 Období do získání nezávislosti – politika koloniální správy	246
5.4.2 Období 60. a 70. let – politika státem kontrolovaného zemědělství a vládních intervencí	247
5.4.3 Období 80. a 90. let – politika tržních reforem a strukturálního přizpůsobení	248
5.4.4 Období od počátku 21. století do současnosti – obnova odvětvové státní zemědělské politiky	250
5.5 Hodnocení rozvoje zemědělství a vnitroafrického obchodu zemědělskými produkty v Senegal a Keni, 2000–2017	253
5.5.1 Základní ukazatele zemědělství a jejich srovnání	253
5.5.2 Obchodní politika se zemědělskými výrobky a měření její úspěšnosti dle projektu Feed the Future	256
5.5.3 Usnadňování obchodu	262
Závěrem: NÁČRT DOPADŮ PANDEMIE COVID-19 NA EKONOMICKÉ SYSTÉMY STÁTŮ A POLITIKY VLÁD A MOŽNOSTÍ JEJICH DALŠÍHO ZKOUMÁNÍ	267
Z.1 Pandemie COVID-19, vládní opatření a jejich sociálně-ekonomické důsledky	267
Z.1.1 Koronavirová pandemie a cesty/koridory jejích dopadů	267
Z.1.2 Nárys ekonomických důsledků pandemických opatření – „corononomics“	269
Z.2 Role mezinárodních vládních a nevládních organizací při překonávání pandemie COVID-19 a zajišťování výzkumu	271

Z.2.1	System Spojených národů jako příklad reakce na COVID-19	272
Z.2.2	Případy výzkumných nevládních organizací a jejich webových portálů, zabývajících se dopady pandemie COVID-19	275
Z.2.3	Specifické sledovače organizací různého typu	277
Z.3	Vliv pandemie COVID-19 na proměny ekonomických systémů zemí ve světě	278
Z.3.1	COVID-19 a jeho vliv na politický systém	278
Z.3.2	COVID-19 a jeho vliv na roli státu v ekonomice	282
Z.3.3	COVID-19 a jeho vliv na firemní sektor	288
Z.4	Vliv pandemie COVID-19 na ekonomický růst – globální výhled, kontext a rizika	298
Z.4.1	COVID-19 a výhled ekonomického růstu ve světě	299
Z.4.2	COVID-19 a kontext globálního ekonomického růstu	302
Z.4.3	COVID-19 a rizika projektovaného ekonomického růstu	308
	Summary	314
	Literatura	318
	Rejstřík	335